

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

2025

Αθήνα, Νοέμβριος 2025

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την
Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας

Copyright © 2025 από ΑΡΧΕΛΩΝ

Κανένα μέρος της παρούσας έκθεσης δεν μπορεί να αναπαραχθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο χωρίς τη γραπτή άδεια του ΑΡΧΕΛΩΝ.

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας
Σόλωνος 113
ΑΘΗΝΑ
ΤΚ 10678
Ελλάδα

Τηλ: 210 5231342
e-mail: info@archelon.gr
URL: www.archelon.gr

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι έξι παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα (*Caretta caretta*) στον Κόλπο του Λαγανά έχουν ενταχθεί στην περιοχή **GR2210002** «Κόλπος Λαγανά Ζακύνθου (Ακρωτήριο Γεράκι - Κερί) και νησίδες Μαραθονήσι και Πελούζο» του Ευρωπαϊκού δικτύου Natura 2000. Το 1999 οι παραλίες ωτοκίας και ο θαλάσσιος χώρος του Κόλπου συμπεριλήφθηκαν στο **Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου** (ΕΘΠΖ), που ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ) (ΦΕΚ 906 Δ/22-12-1999, Τροποποίηση: ΦΕΚ 1272 Δ/27-11-2003).

Ο Φορέας Διαχείρισης (ΦΔ) του ΕΘΠΖ ιδρύθηκε το 2000, ενώ από το 2020 αρμόδια για την προστασία και την διαχείριση του βιοτόπου των θαλάσσιων χελωνών είναι η **Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Ζακύνθου, Αίνου και Προστατευόμενων Περιοχών Ιονίων Νήσων**, που αποτελεί οργανικό τμήμα του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), με έδρα τη Ζάκυνθο.

2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η παρουσία του ΑΡΧΕΛΩΝ στον Κόλπο Λαγανά Ζακύνθου είναι συνεχής από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, πραγματοποιώντας ερευνητικές δραστηριότητες σχετικά με την καταγραφή και την προστασία της ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών, ενώ οι συστηματικές καταμετρήσεις φωλιών ξεκίνησαν το **1984**. Από την ίδρυση του ΕΘΠΖ και μετά, ο ΑΡΧΕΛΩΝ συνεργάζεται με τη ΜΔ, διαθέτοντας τα δεδομένα της καταγραφής της αναπαραγωγής που συλλέγονται κάθε χρόνο για τη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής.

Το πρόγραμμα του ΑΡΧΕΛΩΝ το 2025 για την καταγραφή και προστασία των φωλιών και των νεοσσών στη Ζάκυνθο πραγματοποιήθηκε επιτυχώς από **100 εθελοντές/ερευνητές** κατά το διάστημα Μάιος – Οκτώβριος. Σύμφωνα με προκαταρκτικά δεδομένα, καταγράφηκαν περίπου **2.155 φωλιές** του είδους, οι οποίες προστατεύθηκαν με τη συμβολή της ΜΔ. Σημειώνεται ότι ήταν η τρίτη συνεχόμενη χρονιά με υψηλό αριθμό φωλιών (τα έτη 2023 και 2024 οι καταγεγραμμένες φωλιές ήταν 2.033 και 2.470 αντίστοιχα), γεγονός που δίνει έναν τόνο αισιοδοξίας για ανάκαμψη του πληθυσμού της Ζακύνθου.

Από τις αρχές του 2025 έως τις 5 Οκτωβρίου έχουν καταγραφεί 28 περιστατικά εκβρασμών θαλάσσιας χελώνας στη Ζάκυνθο, από τα οποία **25 ήταν νεκρές** και **3 τραυματισμένες**, οι οποίες μεταφέρθηκαν για περίθαλψη στο **Κέντρο Διάσωσης Θαλάσσιων Χελωνών** του ΑΡΧΕΛΩΝ στη Γλυφάδα Αττικής. Τα μισά περιστατικά εκβρασμών εντοπίστηκαν εντός της προστατευόμενης θαλάσσιας περιοχής του κόλπου Λαγανά και η εξέταση των εκβρασμένων αυτών ζώων κατέδειξε **αλληλεπίδραση με την αλιεία** (3 περιπτώσεις) και σημάδια τραυματισμών που προκλήθηκαν από **σύγκρουση με σκάφη** (7 περιπτώσεις).

Στις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού του ΑΡΧΕΛΩΝ συμμετείχαν **48.500 επισκέπτες και κάτοικοι** της περιοχής, οι οποίοι ενημερώθηκαν για τη θαλάσσια χελώνα και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει. Οι εν λόγω δράσεις υλοποιήθηκαν στις παραλίες ωτοκίας, σε διάφορες τουριστικές μονάδες, σε ορισμένα τουριστικά σκάφη που δραστηριοποιούνται στην προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή του Κόλπου Λαγανά καθώς και στον εποχικό Ενημερωτικό Σταθμό του ΑΡΧΕΛΩΝ στην πόλη της Ζακύνθου.

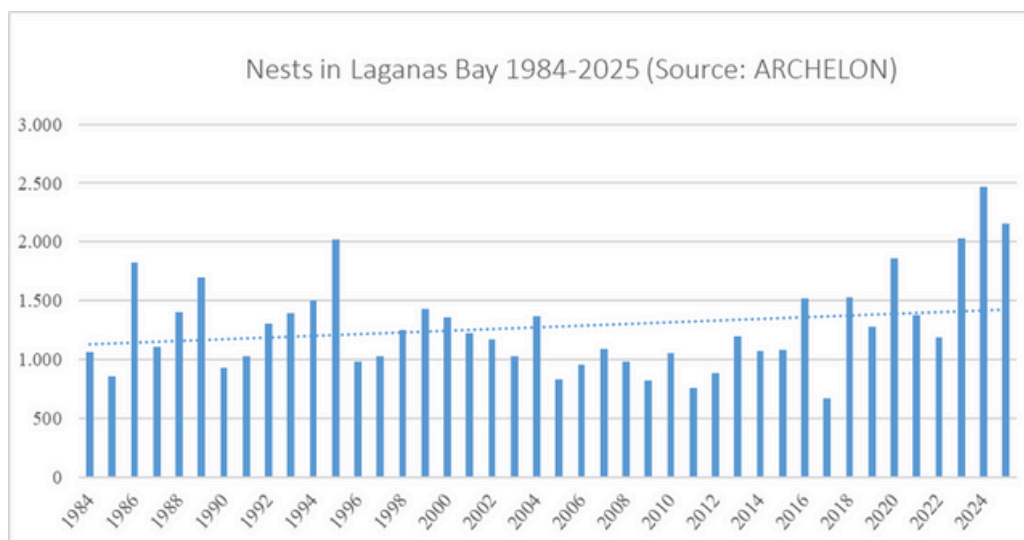

3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η ΜΔ εφάρμοσε **μέτρα φύλαξης, περιπολίες επόπτευσης** και τη μερική **οριοθέτηση της ζώνης ωτοκίας** (με σχοινιά) στις παραλίες του Κόλπου Λαγανά. Το **παρατηρητήριο πυροπροστασίας** στην περιοχή πίσω από την παραλία Σεκάνια λειτούργησε με μέριμνα του WWF Ελλάς.

Το **πρόγραμμα συστηματικής καταγραφής της ωτοκίας** των θαλάσσιων χελωνών που διεξάγει ο ΑΡΧΕΛΩΝ στον Κόλπο Λαγανά είναι ένα από τα μακροβιότερα προγράμματα παγκοσμίως για το συγκεκριμένο είδος. Λαμβάνοντας υπόψη τις ετήσιες καταγραφές φωλιών επί 42 χρόνια (1984 – 2025), μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο αναπαραγωγικός πληθυσμός της Καρέττα που ωτοκεί στον Κόλπο Λαγανά είναι γενικά σταθερός και συνεχίζει να αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους αναπαραγωγικούς πληθυσμούς στη Μεσόγειο. Παρατηρούνται έντονες ετήσιες διακυμάνσεις, αλλά και μια διαφαινόμενη τάση αύξησης τα τελευταία χρόνια. Η τάση αυτή εξαρτάται απολύτως από τη συνέχιση της προστασίας φωλιών και νεοσσών που έχουν εφαρμοστεί όλα αυτά τα χρόνια.

Η διαρκής παρουσία της ΜΔ στις παραλίες και η μεγάλη προσπάθεια της ομάδας του ΑΡΧΕΛΩΝ τη θερινή περίοδο του 2025 εξασφάλισαν τη συνέχιση της μακροχρόνιας καταγραφής της ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας και την προστασία των φωλιών και των νεοσσών. Ωστόσο, βασικά θέματα προστασίας και διατήρησης του βιοτόπου παραμένουν ανεπίλυτα, λαμβανομένου υπόψη και του υψηλού ποσοστού μη συμμόρφωσης με τα μέτρα προστασίας.

Ετήσιος αριθμός φωλιών, όπως καταγράφηκε από τον ΑΡΧΕΛΩΝ, και αντίστοιχη γραμμική τάση για την 42ετή περίοδο 1984-2025 στον κόλπο Λαγανά Ζακύνθου.

4 ΠΙΕΣΕΙΣ & ΑΠΕΙΛΕΣ

Η Ζάκυνθος έχει αναχθεί σε κορυφαίο διεθνή τουριστικό προορισμό τα τελευταία 20 χρόνια. Ο αριθμός των τουριστικών καταλυμάτων και επιχειρήσεων στην Περιφερειακή Ζώνη του ΕΘΠΖ αλλά και όλου του νησιού έχει πολλαπλασιαστεί. Ανάλογα έχουν αυξηθεί και οι αριθμοί επισκεπτών στις παραλίες ωτοκίας και στα σκάφη που κινούνται στο θαλάσσιο χώρο για την παρατήρηση χελωνών.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου ωτοκίας 2025 καταγράφηκαν πολλά περιστατικά μη συμμόρφωσης με τα ισχύοντα μέτρα προστασίας, τόσο στο χερσαίο όσο και στο θαλάσσιο χώρο. Παρά το γεγονός ότι οι φύλακες της Μονάδας Διαχείρισης (ΜΔ) απέκτησαν δικαίωμα αυτοψίας και εισήγησης προστίμων εντός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου (ΕΘΠΖ) βάσει νομοθετικής αλλαγής του 2023, και παρά τις αρμοδιότητες του Λιμενικού Σώματος και της Αστυνομίας για την επιβολή κυρώσεων στη θάλασσα και στις παραλίες αντίστοιχα, δεν επιβλήθηκαν πρόστιμα το 2025, κυρίως λόγω της έλλειψης καθημερινής παρουσίας των αρμόδιων αρχών το καλοκαίρι.

Συγκεκριμένα, στη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή, κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, υπήρξαν **καθημερινά περιστατικά μη συμμόρφωσης με το ΠΔ**, δηλαδή υπέρβασης του ορίου ταχύτητας των 6 κόμβων (Ζώνες Β και Γ), μη συμμόρφωση με τη ζώνη μη αγκυροβολίας (Ζώνη Β), ενώ παρατηρήθηκαν και αρκετά περιστατικά εισόδου σκαφών στη ζώνη που δεν επιτρέπεται η παρουσία τους (Ζώνη Α). Επίσης, **δεν τηρούνταν οι κανόνες για την ορθή παρατήρηση των θαλάσσιων χελωνών** που ισχύουν με απόφαση του Λιμεναρχείου Ζακύνθου (Α.Π.: 2131.13/2063/18/29-05-2018, ΑΔΑ: 975Η4653ΠΩ-ΒΝΖ). Δεδομένου ότι οι υφιστάμενες διατάξεις δεν θέτουν κάποιο όριο στον επιτρεπόμενο αριθμό των σκαφών στον κόλπο Λαγανά βάσει της φέρουσας ικανότητας της θαλάσσιας προστατευόμενης περιοχής, ένας πολύ μεγάλος αριθμός σκαφών συνωστιζόταν καθημερινά για να παρατηρήσουν θαλάσσιες χελώνες οι επισκέπτες της περιοχής, με αποτέλεσμα να προκαλείται σημαντική όχληση στα ζώα.

Στις παραλίες ωτοκίας που είναι Περιοχές Προστασίας της Φύσης (εκτός από τα Σεκάνια, που είναι Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και δεν επιτρέπεται ανθρώπινη παρουσία), καταγράφηκε **μη συμμόρφωση** σχετικά με την υποχρέωση **απομάκρυνσης των επίπλων θαλάσσης** τη νύχτα, περιστατικά **ανθρώπινης παρουσίας** τη νύχτα στην παραλία καθώς και **ποδοπάτηση φωλιών** από ανθρώπους που εισέρχονταν στην ζώνη φωλεοποίησης. Παρόλο που το 2024 τηρήθηκε το ανώτατο όριο επίπλων παραλίας, το 2025 υπήρξε υπέρβασή τους στην παραλία του Γέρακα, όπου καταγράφηκαν **167 ξαπλώστρες** έναντι των επιτρεπόμενων 120.

Παρά την επιτυχή τοποθέτηση ξύλινων πασσάλων από τη ΜΔ για την αποτροπή της εισόδου οχημάτων και αλόγων, παρατηρήθηκαν περιπτώσεις παρουσίας **τροχοφόρων στην παραλία** και **εισόδου αλόγων στις αμμοθίνες**, με αρνητικές επιπτώσεις στον βιότοπο.

Επιπλέον, για μία ακόμα χρονιά συνέχισαν να υφίστανται πιέσεις με σοβαρές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο βιότοπο από παράνομες δραστηριότητες. Αυτές περιλαμβάνουν τον **παράνομο δρόμο** μεταξύ των παραλιών Δάφνης και Γέρακα, τα **αυθαίρετα κτίρια/κατοικίες** στο Γέρακα και στη Δάφνη, μερικά από τα οποία λειτουργούν και ως παράνομες επιχειρήσεις ενοικίασης καταλυμάτων, εστίασης και διασκέδασης. Μάλιστα ορισμένες από τις επιχειρήσεις στη Δάφνη προχώρησαν σε επέκταση/ανακαίνιση το 2025, ενώ είναι ιδιαίτερος ανησυχητικό ότι τον Ιούνιο 2025 υπήρξε προσπάθεια να συνδεθούν με το δίκτυο της ΔΕΗ. Οι τοπικές αρχές δεν έχουν εφαρμόσει τις υφιστάμενες διοικητικές αποφάσεις για την κατεδάφιση αυτών των παράνομων κατασκευών.

Εντός των ορίων του ΕΘΠΖ υπάρχει ένας **υπερχειλισμένος χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων** (ΧΥΤΑ). Δεν λειτουργεί από το 2018, ωστόσο δεν έχει αποκατασταθεί από τον Δήμο και εξακολουθεί να αποτελεί μόνιμη απειλή τοξικής ρύπανσης για τις παραλίες ωτοκίας και τη θαλάσσια περιοχή. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο καταδίκασε το ελληνικό κράτος για παραβάσεις σχετικά με το θέμα αυτό δύο φορές. Τελικά, στις 9 Οκτωβρίου 2025, το ελληνικό κράτος τιμωρήθηκε με **πρόστιμο 5,5 εκατομμυρίων ευρώ** με επιπλέον 12.500 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης.

Το **Μαραθονήσι** περιλαμβάνεται στη ζώνη Α2, όπου η δόμηση απαγορεύεται πλήρως σύμφωνα με το ΠΔ. Ωστόσο, τον Νοέμβριο 2024, η ιδιοκτήτρια εταιρεία του Μαραθονησίου απέκτησε **οικοδομική άδεια** από την Υπηρεσία Δόμησης Ζακύνθου. Μπουλντόζες μεταφέρθηκαν στο νησί τον Φεβρουάριο 2025 και οι κατασκευές ξεκίνησαν αμέσως. Ο ΑΡΧΕΛΩΝ, σε συνεργασία με το WWF Ελλάς και το MEDASSET, επεσήμανε τον κίνδυνο υποβάθμισης του βιοτόπου σε όλες τις αρμόδιες αρχές και τα μέσα ενημέρωσης. Ως εκ τούτου, η Πολεοδομία ανέστειλε την άδεια. Επιπλέον, το WWF Ελλάς και το MEDASSET υπέβαλαν αίτηση ακύρωσης κατά της άδειας δόμησης στο αρμόδιο δικαστήριο. Η υπόθεση εκκρεμεί ακόμη.

Τέλος, για ακόμα μια χρονιά παρατηρήθηκε εκτεταμένη **φωτορύπανση** από δημόσιες και ιδιωτικές εστίες φωτός, που προκαλεί αποπροσανατολισμό των νεοσσών, καθώς και εκτεταμένη ηχορύπανση, που προκαλεί όχληση στις ενήλικες θαλάσσιες χελώνες.

5 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

5.1 Ενίσχυση της Φύλαξης και Επιβολής της Νομοθεσίας

Όλες οι υφιστάμενες πιέσεις στον βιότοπο και το προστατευόμενο είδος, τόσο στον θαλάσσιο όσο και στον χερσαίο χώρο, πρέπει να αντιμετωπιστούν με επαρκή φύλαξη και την ορθή επιβολή της νομοθεσίας από τις αρμόδιες αρχές (Λιμενικό Σώμα, Αστυνομία, Μονάδα Διαχείρισης).

5.2 Εκστρατεία Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης

Μια εκτεταμένη εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας, των επιχειρηματιών και των τοπικών αρχών θα συμβάλει καθοριστικά στην ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας και τη μείωση των περιστατικών μη συμμόρφωσης.

5.3 Ολοκλήρωση και Βελτίωση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης

Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ), καθώς και το συνοδευτικό Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) και Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ), πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τα σχόλια και τις προτάσεις που υπέβαλαν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένου του ΑΡΧΕΛΩΝ.

Σημείωση: Υπενθυμίζεται ότι η ΕΠΜ για τις προστατευόμενες περιοχές Ιονίων Νήσων (συμπεριλαμβανομένης της Ζακύνθου) τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση τον Ιανουάριο του 2023, αλλά φάνηκε να στοχεύει περισσότερο στην παγίωση της υφιστάμενης κατάστασης παρά στην επίλυση των προβλημάτων και την αποτελεσματική προστασία.

Είναι απαραίτητο να υπάρξει άμεση ενημέρωση από την Πολιτεία σχετικά με τον προβλεπόμενο χρόνο ολοκλήρωσης της ΕΠΜ και των παραγόμενων αποτελεσμάτων της (ΠΔ, ΣΔ), καθώς και για το εάν έχουν ενσωματωθεί σε αυτά τα σχόλια/προτάσεις των περιβαλλοντικών οργανώσεων.

5.4 Εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Θαλάσσια Χελώνα Καρέττα

Το Σχέδιο Δράσης που θεσμοθετήθηκε το 2021 με Υπουργική Απόφαση προβλέπει την καταγραφή και προστασία φωλιών και νεοσσών στον Κόλπο Λαγανά Ζακύνθου ως δράση υψηλής προτεραιότητας. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, η δράση αυτή καλύπτεται σχεδόν αποκλειστικά από πόρους του ΑΡΧΕΛΩΝ. Αν η Πολιτεία συνεχίσει να μην υποστηρίζει την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης στην περιοχή, θα προκύψει σοβαρό πρόβλημα μιας και ο ΑΡΧΕΛΩΝ δεν μπορεί να συνεχίζει επ' αόριστον να αναλαμβάνει τέτοιου ύψους δαπάνη.

5.5 Βελτιώσεις στην ΕΠΜ του Θαλάσσιου Πάρκου Ιονίου

Ο Κόλπος Λαγανά μαζί με το γειτονικό Κυπαρισσιακό Κόλπο (Δυτική Πελοπόννησος) συγκεντρώνουν περισσότερο από το 57% των φωλιών της Καρέττα που καταγράφεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ανακοίνωση της Ελληνικής Κυβέρνησης για ίδρυση ενός μεγάλου Θαλάσσιου Πάρκου στο Ιόνιο Πέλαγος, το οποίο θα συμπεριλαμβάνει και τις 2 περιοχές αποτελεί ελπιδοφόρα εξέλιξη για τη μακροχρόνια επιβίωση του είδους. Η σχετική ΕΠΜ δόθηκε για δημόσια διαβούλευση που έληξε στο τέλος Σεπτεμβρίου 2025. Ο ΑΡΧΕΛΩΝ συμμετείχε στη διαδικασία διαβούλευσης και υπέβαλλε προτάσεις για βελτιώσεις της ΕΠΜ, ώστε να διασφαλιστεί η καλή κατάσταση διατήρησης του είδους και του βιοτόπου του.

Αθήνα, Νοέμβριος 2025

**ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την
Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας**

